

Jakub Szwedo, Janusz Leszek Sokół
Koło Naukowe Studentów Turystyki i Rekreacji
Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej

CZYNNIKI WPLYWAJĄCE NA WYBÓR MIEJSCA WYPOCZYNKU NA OBSZARACH WIEJSKICH DOLINY RZEKI BUG

Streszczenie

Celem pracy było określenie czynników, które mogą decydować o wyborze miejsca wypoczynku jako formy turystyki na obszarach wiejskich doliny rzeki Bug. Analiza tych czynników uwzględniała też narodowość badanych osób. W badaniach przeprowadzonych w 2020 roku wzięło udział 148 osób: w tym 73 narodowości polskiej (45 kobiet i 18 mężczyzn) i 75 obcokrajowców, głównie Białorusinów (51 kobiet i 24 mężczyzn). Stwierdzono, że turyści z Polski najchętniej wypoczywali w pensjonatach/hotelach, u rodziny/znajomych, natomiast obcokrajowcy – głównie u rodziny/znajomych. Większość turystów, niezależnie od narodowości była zadowolona z pobytu w wybranych przez siebie obiektach, wysoko oceniając funkcjonującą tam bazę komunikacyjną, noclegową, gastronomiczną oraz szlaki i trasy rowerowe. Czynnikiem decydującym o wyborze ich miejsca pobytu, niezależnie od narodowości była cisza i spokój, miłe otoczenie oraz dogodna lokalizacja. Badani odpoczywali najczęściej w gronie rodziny lub znajomych/przyjaciół. Polscy turyści najchętniej korzystali z wyżywienia u właścicieli obiektów wypoczynkowych, natomiast obcokrajowcy przyrzadzali posiłki samodzielnie.

Słowa kluczowe: dolina Bugu, turystyka, wybór miejsca

Wstęp

Obszar doliny Bugu charakteryzuje się wieloma walorami przyrodniczymi, do których zalicza się lasy, góry czy zbiorniki wodne (Sokół, Boruch, 2011). Zdaniem wielu autorów (Obidziński, 2010; Sokół, Boruch, 2011; Czarnecka, 2016) dzisiejsza szata roślinna doliny Bugu jest wypadkową wielowiekowej migracji roślin, od wczesnego okresu polodowcowego po dzień dzisiejszy. W dolinie Bugu stwierdzono prawie 1300 gatunków roślin naczyniowych, nie licząc 64 drobnych gatunków z rodzaju mniszek (14 gatunków obecnie uznaje się za wymarłe). Prawie wszystkie z nich są stałymi składnikami flory, a tylko 6 z nich pojawia się efemerycznie lub przejściowo.

Ze względu na różnorodność i bogactwo gatunkowe i siedliskowe na obszarach związanych z Bugiem utworzono szereg obszarów chronionych. W ramach

systemu Natura 2000 w zlewni Bugu utworzono 26 specjalnych obszarów ochrony siedlisk oraz 19 obszarów specjalnej ochrony ptaków. W 2012 roku udało się też stworzyć Transgraniczny Rezerwat Biosfery Polesie Zachodnie, który integruje trzy krajowe rezerваты biosfery: Polesie Zachodnie (Polska), Szacki Rezerwat Biosfery (Ukraina) oraz Polesie Nadbużańskie (Białoruś). Z doliną Bugu są też związane 4 parki krajobrazowe: Strzelecki Park Krajobrazowy, Sobiborski Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Podlaski Przełom Bugu, jak również Nadbużański Park Krajobrazowy (Iwaniuk, 2005).

Z raportu badań krajowego rynku turystycznego, zleconego przez Polską Organizację Turystyczną wynika, że Polacy podczas wyjazdów turystycznych preferują umiarkowanie aktywne formy spędzania czasu. Najczęściej wskazywaną przez badanych formą aktywności jest zwiedzanie ciekawych przyrodniczo i kulturowo miejsc, a w dalszej kolejności wypoczynek i rekreacja mało aktywna, rozrywka i kontakty towarzyskie. Tylko co piąty turysta w trakcie wypoczynku podejmuje w pierwszej kolejności aktywność sportową. Najmniej popularnymi formami aktywności wśród badanych są zakupy, pielęgnacja zdrowia i urody lub udział w praktykach religijnych. W grupie tzw. „odkrywców” (zwiedzających), szczególnie preferowane są zabytkowe miejscowości lub obiekty. Wypoczywający aktywnie, spędzają czas głównie w górach, nad morzem lub jeziorem. Często jeżdżą na rowerze, pływają lub uprawiają trekking. Z kolei tzw. „turyści all inclusive” znacznie częściej niż pozostali, spędzają czas na robieniu zakupów lub uczestniczeniu w praktykach religijnych (Polska Organizacja Turystyczna, 2014).

Z licznych badań wynika, że wśród wielu form spędzania wolnego czasu coraz większą popularność zdobywa agroturystyka. Jest adresowana przede wszystkim do klientów indywidualnych, rodzin jak i niewielkich grup turystycznych. Zaletą tej formy jest możliwość wykorzystania istniejących już zasobów mieszkaniowych gospodarstw rolnych, jak również niewykorzystanych obiektów inwentarskich oraz przestrzeni rekreacyjnej w obrębie gospodarstwa (Sokół, 2012). Autor zwrócił uwagę, że znaczny odsetek turystów to osoby zainteresowane wyłącznie dobrą, autentyczną, tradycyjną czy regionalną kuchnią. Autor podkreślił, że żywienie i usługi gastronomiczne zajmują bardzo ważne miejsce w każdej formie turystyki a wyjątkowa, oryginalna, a nade wszystko smaczna „kuchnia podlaska” może w znacznym stopniu zwiększyć rozpoznawalność Podlasia i przyczynić się do rozwoju turystyki na tym obszarze (Sokół, 2015).

Alejsiak (2015) przedstawił wyniki badań dotyczących roli i znaczenia turystyki aktywnej w prozdrowotnym stylu życia młodzieży akademickiej z Krakowa. Analizując preferencje studentów nauk ścisłych oraz turystyki i rekreacji autor stwierdził, że zdecydowana większość studentów kierunków inżynierskich wybiera turystykę masową aniżeli aktywną, natomiast studenci turystyki i rekreacji odwrotnie. Pomimo tych różnic preferencje „inżynierów” i studen-

tów turystyki były bardzo zbliżone. W obydwu badanych grupach najczęściej młodzieży uczestniczyło w wędrówkach górskich i nizinnych oraz w turystyce rowerowej. Ponadto studenci turystyki zimą uprawiali narciarstwo i snowboard, a latem kajakarstwo. Inne formy turystyki aktywnej były realizowane przez znacznie mniejszą grupę respondentów, zarówno ze studiów inżynierskich, jak i turystyki. Dotyczyło to głównie turystyki wspinaczkowej, żeglarstwa, jeździectwa i survivalu.

Celem prezentowanych badań było określenie czynników, które mogą decydować o wyborze miejsca wypoczynku na obszarach wiejskich doliny rzeki Bug.

Material i metody

W badaniach wykorzystano jedną z metod badań jakościowych tj. sondaż diagnostyczny, zastosowaną techniką była ankieta, a narzędziem, autorski arkusz ankiety.

W badaniach przeprowadzonych w 2020 roku wzięło udział 148 osób: w tym 73 narodowości polskiej (45 kobiet i 18 mężczyzn) i 75 obcokrajowców, głównie Białorusinów (51 kobiet i 24 mężczyzn). W grupie turystów z Polski co trzecia osoba mieszkała w mieście od 50 do 100 tys. mieszkańców i co czwarta pochodziła z miast powyżej 100 tys. mieszkańców. W przypadku turystów spoza Polski, zdecydowaną większość stanowili mieszkańcy miast powyżej 100 tys. mieszkańców (65,3%).

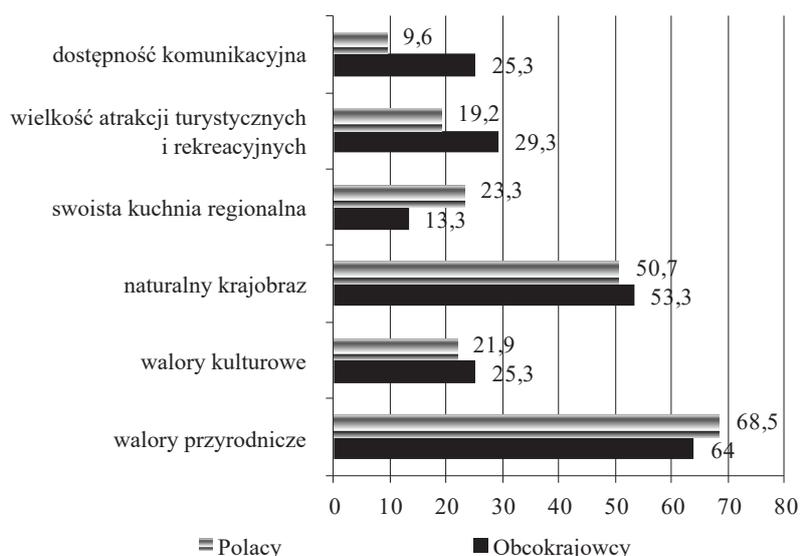
Wśród turystów polskich największy odsetek stanowiły osoby w wieku 26 – 40 lat i 41 – 60 lat (po 34,2%). Pozostali byli w wieku 18 – 25 lat (23,3%) lub pow. 60 lat (8,2%). W grupie obcokrajowców większość to turyści w wieku 18 – 25 lat (80%).

Największy odsetek wśród polskich turystów stanowiły osoby posiadające wykształcenie wyższe (76,7%). W przypadku obcokrajowców odsetek ten wynosił 45,3%. Wykształceniem średnim legitymowało się odpowiednio 54,7 i 21,9% badanych.

Ponad połowa respondentów z obu grup ujawniła, że ich status materialny jest na średnim poziomie (turyści polscy – 58,9%, obcokrajowcy – 54,7%). Status wysoki posiadało odpowiednio 20,5 i 45,3% turystów.

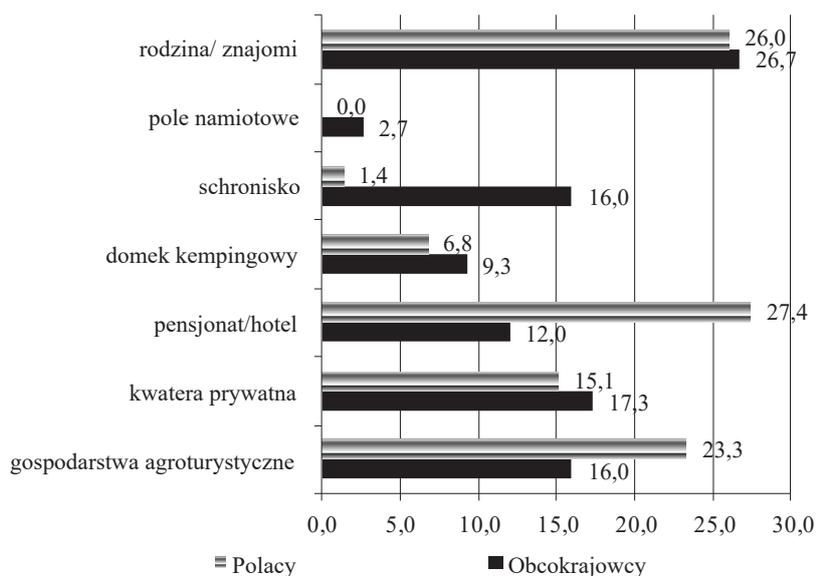
Wyniki

Najważniejszymi czynnikami decydującymi o wyborze miejsca wypoczynku zarówno przez turystów polskich jak i zagranicznych były walory przyrodnicze (odpowiednio 68,5 i 64%) oraz naturalny krajobraz (odpowiednio 50,7 i 53,3%) – ryc. 1.

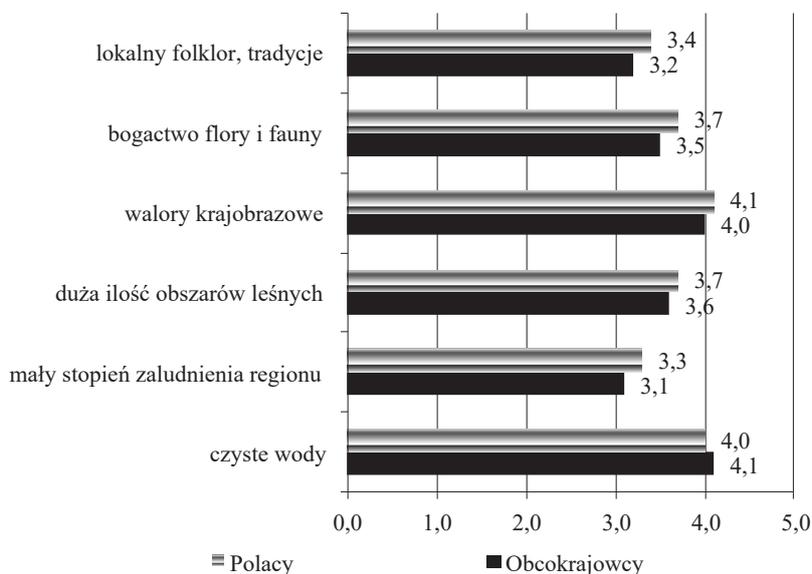
Ryc. 1. Czynniki decydujące o wyborze miejsca wypoczynku przez badane osoby (w %) /badani mieli możliwość wyboru kilku odpowiedzi/
Źródło: badania własne.

Turyści polscy w przeciwieństwie do turystów zagranicznych najchętniej przebywali w pensjonatach/hotelach (odpowiednio 27,4 i 12%) – ryc. 2. Chętnie i w równym stopniu obie grupy turystów wypoczywały u rodziny/znajomych (odpowiednio 26 i 26,7%). Poza tym, Polacy często korzystali z gospodarstwa agroturystycznego (23,3%) a obcokrajowcy z kwater prywatnych (17,3%) i w dalszej kolejności – równorzędnie gospodarstwa agroturystyczne (16%) i schroniska (16%). Te ostatnie rzadko były odwiedzane przez turystów z Polski (1,4%).

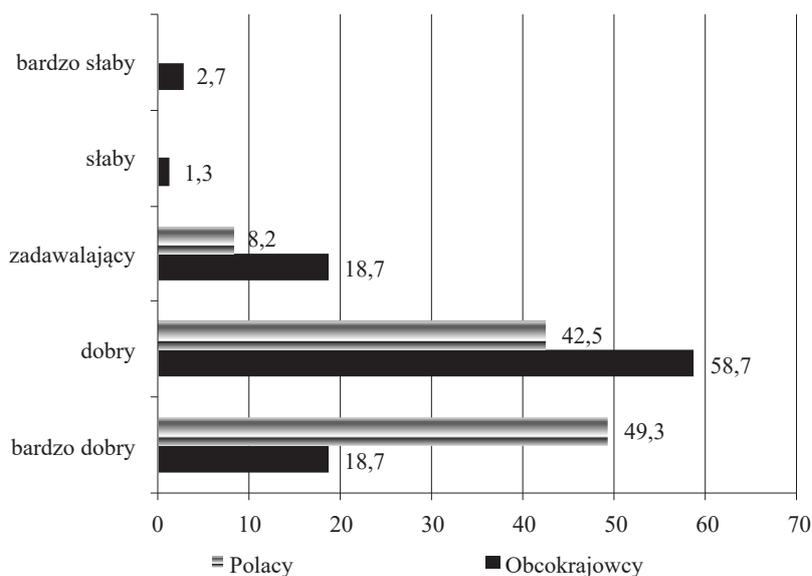
Ryc. 2. Obiekty turystyki wiejskiej najchętniej wybierane przez turystów (w %) /badani mieli możliwość wyboru kilku odpowiedzi/
Źródło: badania własne.

W opinii turystów polskich jak i zagranicznych najważniejszymi atutami, sprzyjającymi rozwojowi turystyki w regionie są walory krajobrazowe (odpowiednio: 4,1 pkt. i 4 pkt.) i czysta woda (odpowiednio: 4 pkt. i 4,1 pkt.) – ryc. 3. Najmniejszą wagę badani z obu grup przykładali do małego stopnia zaludnienia regionu (odpowiednio: 3,3 pkt. i 3,1 pkt.).

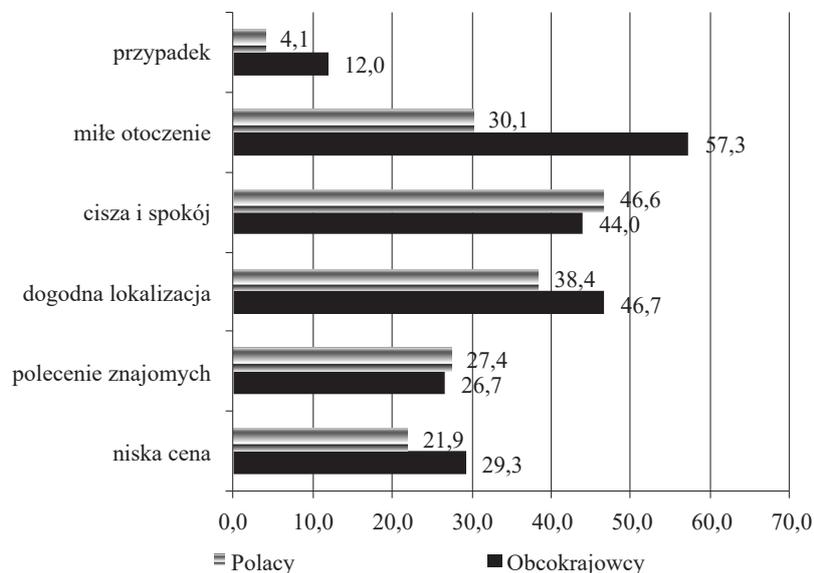
Ryc. 3. Najważniejsze walory turystyczne ważne dla rozwoju turystyki regionu w opinii badanych (w %) skala – 0 pkt. (walor nieważny) do 5 pkt. (walor bardzo ważny)
Źródło: badania własne.

W grupie turystów polskich w większości przypadków pobyt w wybranym obiekcie badani ocenili bardzo dobrze lub dobrze (odpowiednio 49,3 i 42,5%). W przypadku obcokrajowców największą grupę stanowiły osoby, które oceniły stopień zadowolenia jako dobry (58,7%) – ryc. 4.

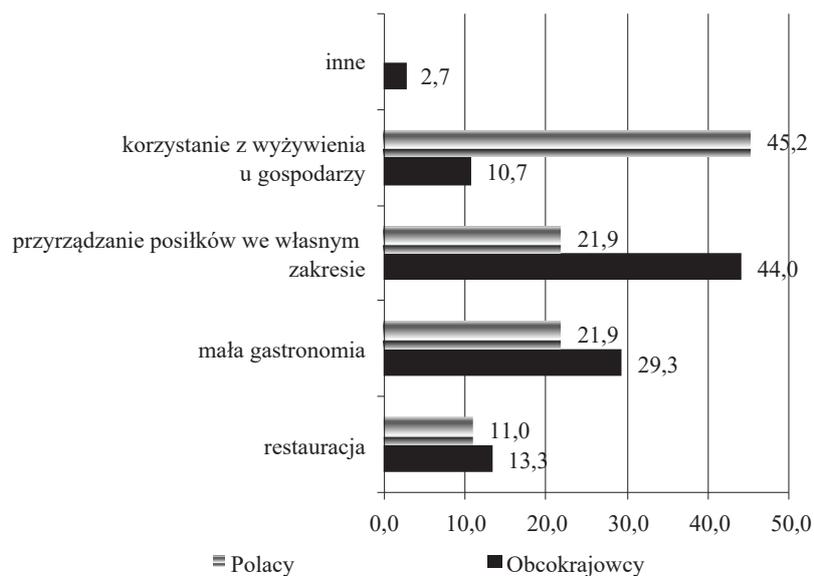
Ryc. 4. Stopień zadowolenia badanych z pobytu w wybranym obiekcie (w %)
Źródło: badania własne.

Polscy turyści wybierając miejsce noclegowe (ryc. 5) brali pod uwagę przede wszystkim panującą tam ciszę i spokój (46,6%) oraz dogodną lokalizację (38,4%). W grupie obcokrajowców było to głównie miłe otoczenie (57,3%), a dopiero następnie dogodna lokalizacja (46,7%) oraz cisza i spokój (44%).

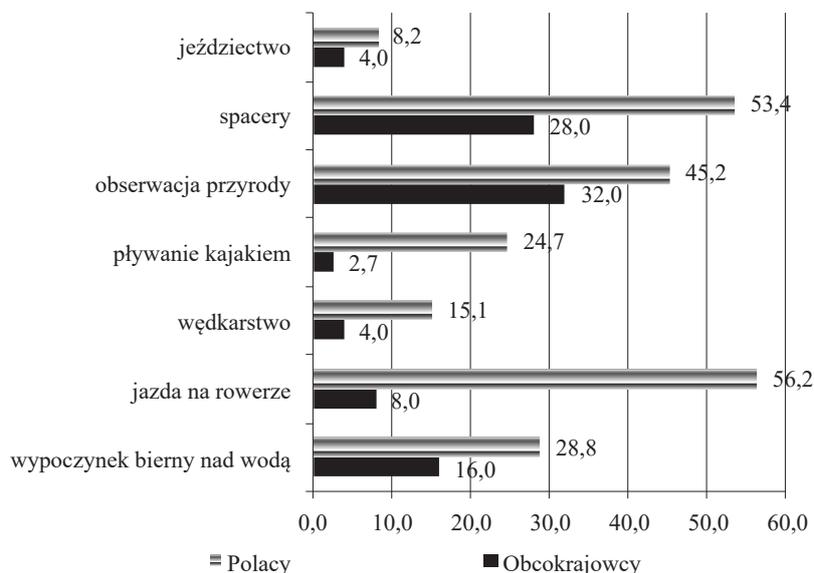
Ryc. 5. Czynniki decydujące o wyborze obiektu noclegowego przez badane osoby (w %) /badani mieli możliwość wyboru kilku odpowiedzi/
Źródło: badania własne.

Polscy turyści najchętniej korzystali z wyżywienia u gospodarzy (45,2%), natomiast zagraniczni spożywali posiłki przyrządzone samodzielnie (44%), bądź korzystali z oferty małej gastronomii (29,3%) – ryc. 6.

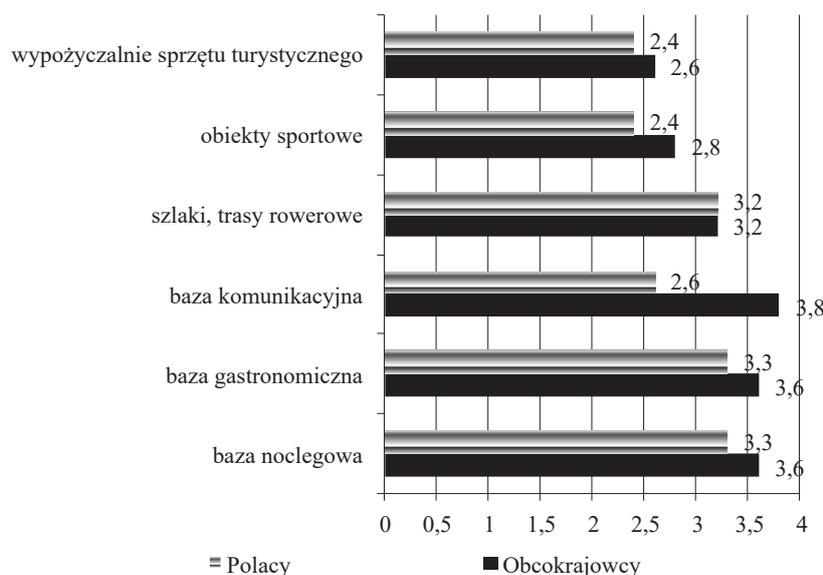
Ryc. 6. Formy gastronomii, z której najczęściej korzystali badani podczas wyjazdów związanych z turystyką wiejską w dolinie Bugu (w %)
Źródło: badania własne.

W grupie turystów polskich największy odsetek stanowiły osoby, które deklarywały, że w trakcie wypoczynku w dolinie Bugu jeździły na rowerze (56,2%), spacerowały (53,4%) i obserwowały przyrodę (45,2%). Z kolei obcokrajowcy najchętniej obserwowali przyrodę (32%), spacerowali (28%) i biernie wypoczywali nad wodą (16%) – ryc. 7.

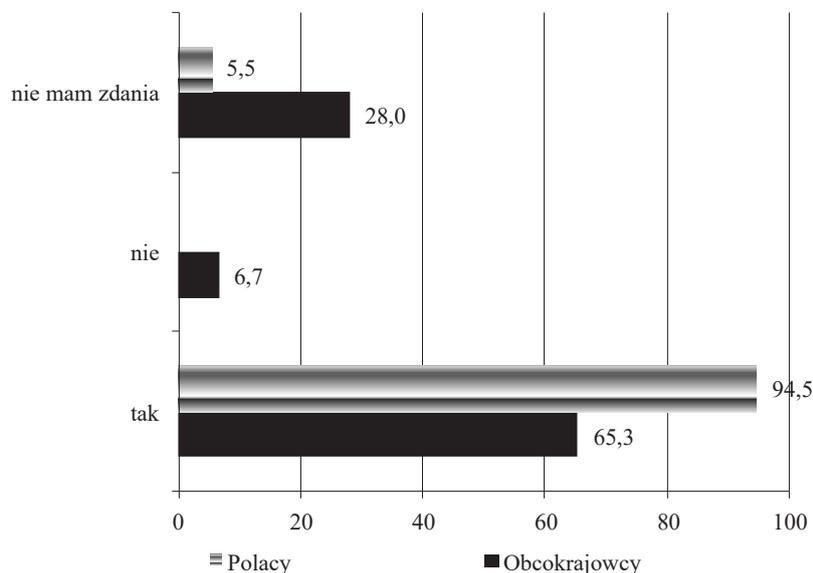
Ryc. 7. Formy aktywności turystycznej preferowane w trakcie wypoczynku przez badane osoby (w %) /badani mieli możliwość wyboru kilku odpowiedzi/
Źródło: badania własne.

Polscy turyści uprawiający turystykę wiejską na obszarach doliny rzeki Bug najwyżej ocenili funkcjonującą tam bazę noclegową i gastronomiczną (po 3,3 pkt) oraz szlaki i trasy rowerowe (3,2 pkt.). Podobnie stan infrastruktury ocenili turyści spoza Polski (ryc. 8). Ich zdaniem, najlepiej rozwinięta jest na tym terenie baza komunikacyjna (3,8 pkt.), gastronomiczna i noclegowa (po 3,6 pkt.) oraz szlaki i trasy rowerowe (3,2 pkt.). Najniżej turyści ocenili wypożyczalnie sprzętu turystycznego (Polacy – 2,4 pkt.; obcokrajowcy – 2,6 pkt.) oraz obiekty sportowe (Polacy – 2,4 pkt.; obcokrajowcy – 2,8 pkt.).

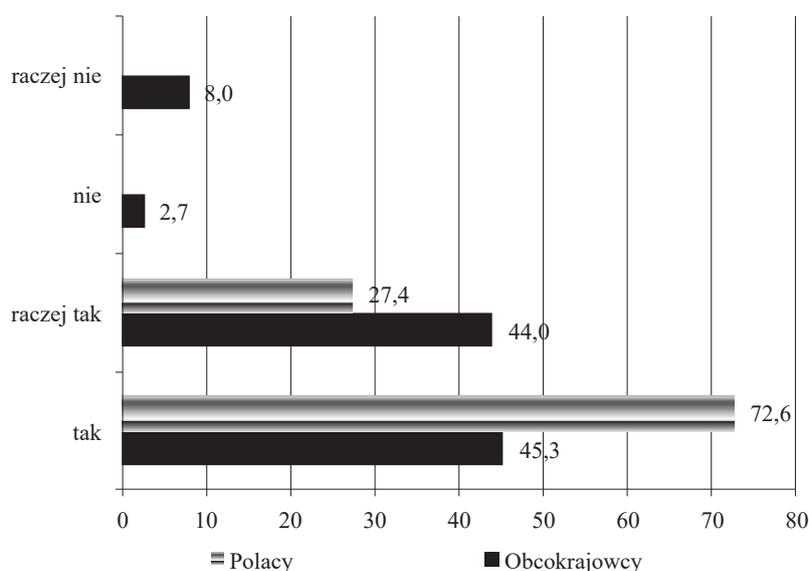
Ryc. 8. Stan infrastruktury turystycznej w regionie w opinii badanych (w %) skala – 0 pkt. (walor nieważny) do 5 pkt. (walor bardzo ważny)
Źródło: badania własne.

Większość turystów polskich jak i zagranicznych stwierdziła, że ponownie przyjedzie do doliny rzeki Bug w celach turystycznych (odpowiednio: 94,5 i 65,3%) – ryc. 9.

Ryc. 9. Badani, którzy zadeklarowali ponowne odwiedzenie doliny rzeki Bug (w %)
Źródło: badania własne.

Zdecydowana większość turystów, tak z Polski jak i z zagranicy poleciłaby wypoczynek w dolinie rzeki Bug (odpowiednio: 72,6 i 45,3%) – ryc. 10.

Ryc. 10. Respondenci, którzy poleciliby innym osobom wypoczynek w dolinie rzeki Bug (w %)
 Źródło: badania własne.

Podsumowanie

Turyści z Polski najchętniej wypoczywali w pensjonatach/hotelach, u rodziny/znajomych oraz w gospodarstwach agroturystycznych, natomiast obcokrajowcy – głównie u rodziny/znajomych a następnie w mniejszym stopniu w kwartach prywatnych, gospodarstwach agroturystycznych i schroniskach.

W większości przypadków, zarówno turyści polscy jak i zagraniczni byli zadowoleni z pobytu na obszarach wiejskich doliny rzeki Bug, wysoko oceniając funkcjonującą tam bazę komunikacyjną, noclegową, gastronomiczną oraz szlaki i trasy rowerowe.

Turyści z Polski najchętniej korzystali z wyżywienia u gospodarzy, natomiast obcokrajowcy przyrządzali posiłki samodzielnie.

Czynnikami decydującymi o wyborze miejsca pobytu, niezależnie od narodowości były cisza i spokój, miłe otoczenie oraz dogodna lokalizacja.

Piśmiennictwo

1. Alejziak, B. D. (2015). *Turystyka aktywna młodzieży studenckiej jako forma zdrowego stylu życia*, Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu, Tom 21, Nr 1, 13-18.
2. Bernat, S. (2015). *Walory, zagrożenia i ochrona krajobrazu przygranicznego odcinka doliny Bugu*, Problemy Ekologii Krajobrazu, 26, 257-269.
3. Czarnecka, B. (red.) (2016). *Na międzyrzeczu Wisły i Bugu. Krajobrazy roślinne i dziedzictwo kulturowe środkowowschodniej Polski i zachodniej*

- Ukrainy, Towarzystwo Wydawnictw Naukowych LIBROPOLIS Sp. z o.o., Lublin.
4. Iwaniuk, A. (red.) (2015). *Raport o jakości wód rzeki Bug i jej dopływów w latach 2005-2014*, Wojewódzki Inspektorat Środowiska w Lublinie, Lublin.
  5. Obidziński, A. (red.) (2010). *Z Mazowsza na Polesie i Wileńszczyznę. Zróżnicowanie i ochrona szaty roślinnej pogranicza Europy Środkowej i Północno-Wschodniej*, Polskie Towarzystwo Botaniczne, Warszawa.
  6. Polska Organizacja Turystyczna 2014, <https://www.pot.gov.pl/pl>: dostęp 16.05.2021.
  7. Sokół, J. L. (2012). *Działalność gospodarstw agroturystycznych na obszarze Narwiańskiego Parku Narodowego w ocenie turystów i ich nowe wyzwania*, *Ekonomia i Zarządzanie*, t. 4, nr 3, 118-128.
  8. Sokół, J. L. (2015). *Kuchnia podlaska jako czynnik rozwoju turystyki w regionie*, *Zeszyty Naukowe Turystyka i Rekreacja*, z. 15 (1), s. 53-64.
  9. Sokół, J. L., Boruch, J. (2011). *Ekologizacja gospodarstw agroturystycznych w powiecie białostockim*, *Ekonomia i Zarządzanie*, z. 3, 95-112.

Liczba znaków ze spacjami: 13 925 + grafika